

Møte onsdag den 11. januar 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 42):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Jan-Henrik Fredriksen vil framsette et representantforslag.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:01:16]: Jeg har den glede å fremme et representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik, Oskar J. Grimstad, Åge Starheim og meg selv om å opprette et nytt sårbarhetsutvalg.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:41]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kristin Halvorsen, Magnhild Meltveit Kleppa og Anne-Grete Strøm-Erichsen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Per Arne Olsen.

Per Arne Olsen (FrP) [10:02:14]: Mitt spørsmål går til helseministeren. Og jeg kan, mens hun er på vei opp hit, berolige henne med at jeg ikke skal stille spørsmål om Bente Mikkelsens dannelsesreise til Roma, jeg skal derimot komme inn på feltet kreft og prostatakreft.

Det var mange som reagerte da jeg i november lot barnten gro, som en del av Movember-aksjonen. Jeg må ærlig innrømme at estetikken var ikke på sitt beste, vakkert var det ikke, men det var heller ikke det viktigste. I så måte kan man jo finne trøst i at enkelte hotelleiere i den senere tid har gått i samme bartefella. Det som imidlertid var viktig med Movember-aksjonen, var å fokusere på prostatakreft.

Prostatakreft er den hyppigste kreftformen blant menn, og det er dessverre også slik at Norge topper statistikken for antall prostatatilfeller samt dødelighet knyttet til denne sykdommen.

I Dagens Næringsliv den 7. januar tar en av Norges fremste prostatakirurger bladet fra munnen og sier følgende:

«Jeg hadde dratt til utlandet for å operere prostatakreft, hvis jeg hadde hatt ressursene.»

Dette begrunner han på følgende måte:

«Det er kortere ventetider, man får ofte det nyeste utstyret, de mest erfarne kirurgene.»

Han refererer til for dårlig medisinsk utstyr samt mangelen på bruk av private som et åpenbart problem i Norge.

Vi har hatt et år da kreftbehandling, ventetider og garantier har vært gjenstand for stor debatt. Det er helt opplagt at regjeringen snart må gjøre noe og ikke bare prate. Så mitt spørsmål til helseministeren blir følgende: Vil helseministeren, i likhet med en av Norges fremste prostatakirurger, anbefale norske menn å reise til utlandet?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:04:21]: Det har alltid vært slik at noen velger å reise til utlandet for å få behandling. Men mitt anliggende er å skape god behandling i Norge, slik at det overhodet ikke skal være noe spørsmål for noen om de skal måtte reise til utlandet.

Det går an å fremstille norsk helsevesen på mange måter, men jeg vil understreke at norsk helsevesen er i verdenstoppen på mange områder. Så har vi våre mangler noen steder. Prostatakreft er et område hvor vi ser, og har sett i gjentatte medieoppslag og også i debatten her i Stortinget, at det er en del som venter lenge. Vi så også at samtidig som denne legen i Oslo gikk ut i Dagens Næringsliv, var det en på Vestlandet som hadde et annet syn.

Så er det diskusjonene om når man skal operere, hvordan man skal operere, og hvem som skal operere. Det er krevende spørsmål, og jeg har forstått det slik at det er spesielt krevende med hensyn til prostatakreft. Det er ikke tvil om at dette er en kreftform som vi må ta veldig alvorlig, og som vi er nødt til å bygge opp operasjonskapasitet for på noen sykehus. Det er nettopp derfor vi har disse målsettingene våre og har stilt krav til sykehusene om et behandlingsforløp ved kreft som vi kan måle, og om at de skal innrette seg slik at de skal kunne gi god behandling til menn med prostatakreft så vel som til kvinner som får andre kreftformer.

Per Arne Olsen (FrP) [10:06:10]: Helsestatsråden sier at man må skape en god behandling og på den måten sørge for at det ikke skal være behov for å reise til utlandet. Det er jo det som er kjernen i spørsmålet. Hva er statsrådens svar for å skape denne gode behandlingen? Hvor er forslagene om å kjøpe mer og nytt utstyr, PSA-screening, f.eks., slik at man kan oppdage prostatakreften tidligere? Hvor er forslagene som vil øke kapasiteten? Hvor er forslagene som vil bedre kvaliteten også på norske kirurger, som er gode, men som kan bli enda bedre? Det jeg lurer på, og som jeg tror mange i Norge lurer på, er ikke bare å få høre om alt som er bra, men hva statsråden skal gjøre for å skape den gode behandlingen som hun sier hun ønsker.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:07:09]: Jeg har lyst til å understreke at vi har god behandling i Norge. Så vet vi at på noen områder kan vi bli enda bedre. Derfor måler vi. Derfor har vi økt budsjettene til sykehusene, slik at de skal være i stand til å fornye både utstyr og bygninger når det trengs, og også kompetanse, hvis det er det som er nødvendig. Derfor har vi satt måltall, vi setter

krav til sykehusene om hvordan de skal innrette behandlingen for 80 pst. av alle krefttilfellene. Vi har satset på økning i kompetanse og ikke minst på måling av resultater. Hvis vi skal vite om vi blir bedre, må vi måle. Det har vi begynt med. Tallene er offentliggjort. Vi ser også veldig gledelige tall for noen kreftformer. Vi har målt tre spesielt nå når det gjelder ventetider. Neste år skal vi måle mange flere. Vi ser gledelige tall for noen. Noen sykehus er i mål med dette allerede, men vi kan bli bedre mange steder.

Presidenten: Det er anmodet om og blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først representanten Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:08:26]: Det er to kritiske faktorer vi ser i forbindelse med mistanke om prostatakreft. Den ene er den tiden som går fra fastlegen henviser til spesialist og fram til man får tatt en biopsi og eventuelt en MR, og den andre er den tiden som går videre fram til operasjon. Disse tidsfaktorene er kritiske i forhold til det videre behandlingsforløpet og overlevelsesgraden. I dag tar det mellom 16 uker og opp mot ett år her i Norge. Hvordan ser statsråden på tidsfaktorene sett i lys av regjeringens såkalte kreftgarantimålsetting? Det er det ene spørsmålet.

Det andre går på den faktoren som heter «learning by doing». I Norge er det opp imot 40 pst. av de opererte som får ereksjonsproblemer og urinlekkasje etter en prostataoperasjon. I USA hører vi om sykehus hvor kun 2 pst. får slike ettervirkninger. Hvordan vil statsråden få redusert de negative ettervirkningene i Norge for de rammede mannfolkene?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:09:16]: Jeg sier at på noen områder er vi gode, på noen områder kan vi bli bedre. Det er åpenbart at behovet for behandling av prostatakreft er økende. Det må vi ta på alvor. Det dreier seg om kompetanse, det dreier seg om økning av operasjonskapasitet, men det dreier seg også om å finne de riktige metodene. Nettopp på grunn av bivirkninger er man faktisk også faglig noe uenig om når man skal gå inn og operere. Det er i hvert fall ikke et politisk spørsmål, men som politikere skal vi selvfølgelig legge til rette for operasjon.

Når det gjelder generelle helsekontroller og PSA-tester, er helsemyndighetenes anbefaling i forhold til det på det nåværende tidspunkt at vi ikke skal gjøre det foreløpig, ikke uten at det er generell arvelighet i familien.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:10:23]: Jeg vil benytte anledningen til å ønske statsråden godt nyttår. Vi går nå inn i 2012, som er et år der det ikke er en gjeldende nasjonal strategi mot bekjempelse av kreft. Den strategien som ble utarbeidet av regjeringen Bondevik II, gjaldt til 2009, ble forlenget av denne regjeringen til 2011 og er nå gått ut. Det betyr at en ikke lenger har en oppdatert plan for en for-

sterket innsats for bekjempelse av kreft, en sykdom som rammer de aller fleste familier.

Den våren, sommeren og høsten som vi har bak oss, viser at dette er et område der det absolutt er behov for å se på helheten både i forhold til forebyggende tiltak, i forhold til diagnostisering og behandling og ikke minst i forhold til rehabilitering av dem som har vært igjennom behandling. Vil regjeringen nå ta initiativ til å sette ned en ny arbeidsgruppe som får etablert en ny nasjonal strategi til bekjempelse av kreft?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:11:28]: Det har vært veldig viktig å ha en strategi for behandling av kreft. Det aller viktigste vi gjør nå, er tiltakene for å gjennomføre det vi har sagt vi skal gjennomføre. Det første i forhold til det er at Helsedirektoratet har laget veiledere og retningslinjer i forbindelse med mange kreftformer. Man har brukt folk fra det ypperste fagmiljøet i Norge til å utarbeide disse retningslinjene, og en av de siste var på prostatakreft.

Så er jeg veldig enig i at vi må sette inn støtet på forebygging. Forebygging er særdeles viktig. Samhandlingsreformen, som er iverksatt nå, er ett av svarene på forebygging. Vi vet at hvis vi skal unngå flere krefttilfeller – det er i dag veldig mange i Norge som får kreft – er vi nødt til å satse mer på forebygging.

Jeg mener at vi gjør mange tiltak på ulike områder som er avgjørende for pasientene.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:12:42]: Jeg fikk en mail fra en pasient, en mann, på Vestlandet i desember. Han skriver følgende:

Jeg var på sykehuset i mai 2011 og tok prøver som viste at jeg har prostatakreft – det er snart syv måneder siden. Ved henvendelse til sykehuset i desember fikk jeg beskjed om at ventelisten er lang, og at jeg ikke er tildelt plass ennå.

I dette tilfellet har det endt opp med at en kreftdiagnostisert mann – han har altså prostatakreft – med jevne mellomrom selv må ringe sykehuset om når han skal få behandling. Da er det vanskelig å vite hva en pasient skal gjøre, og gi råd. Ikke å vite når behandlingen starter, må nesten være verre enn alt. Mitt spørsmål er: Hva i all verden skal denne mannen gjøre? Behandlingsfristen på 20 dager for kreftbehandling som ble annonsert rundt valgkampen fra statsminister og helseminister, skal vel også gjelde dem som ble diagnostisert før denne fristen ble gitt, regner jeg med.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:13:47]: Det skal ikke være slik at pasienter skal være usikre på hvordan neste steg i et behandlingsforløp skal være.

Jeg er kjent med at for noen prostatakrefttyper vurderer helsepersonell at man skal vente i noen tid. Men hvis noen er satt opp til og skal ha behandling – operasjon eller hva det måtte være – er målsettingen at for 80 pst. av tilfellene skal en være i gang med behandling innen 20 dager. Hvis

man da ikke klarer å være i gang med behandling, skal i hvert fall pasienten få grundig kjennskap til hvorfor ikke behandling iverksettes, og det skal også inn i journalen.

Jeg mener at det ikke er godt nok når noen pasienter selv må følge opp mot sykehuset. Vi har nå satt inn pasientkoordinator for dem som har alvorlige sykdommer – kreft er en av dem – slik at den enkelte pasient skal kunne ha et fast kontaktpunkt til sykehuset.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bent Høie (H) [10:15:11]: Etter andre tertial i 2011 står det 2 948 personer som er rusavhengige, i kø. De ønsker å bli behandlet så de kommer i en situasjon der de ikke lenger er avhengige av rus. I 2005 innførte Høyres daværende helseminister, Ansgar Gabrielsen, det jeg vil kalle for en gyllen regel for alle helseforetakene, nemlig at veksten innenfor rus og psykiatri hver for seg skulle være større enn veksten innenfor somatikk. Dette var en gyllen regel som skulle sørge for – når opptrappingsplanen innenfor psykiatri var over, men mange fortsatt sto i kø for rusbehandling – å styre sykehusene slik at det, ikke alltid, som i årene før, var de somatiske pasientene som vant kampen om ressursene.

Historiene fra helsevesenet viser oss dessverre at disse to pasientgruppene kontinuerlig blir diskriminert på alle nivåer i vårt helsevesen, både i møte med helsevesenet hver eneste dag og også i forhold til hvilke områder som prioriteres økonomisk, både innenfor helsevesenet og dessverre også politisk gjennom årene. Derfor var det behov for en slik gyllen regel. Jeg mener at det er i høyeste grad behov for en slik gyllen regel også i årene framover, med tanke på at over 2 900 med rusavhengighet fortsatt står i kø. Derfor er jeg forundret over å lese oppdragsdokumentet til sykehusene for 2012, der regjeringen for første gang fjerner denne regelen, som har vært gjeldende siden 2005. Mener helseministeren at situasjonen nå tilsier at det er fornuftig å fjerne denne regelen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:17:20]: Det er viktig å styre sykehusene, men det er viktig å styre sykehusene ikke bare ved at man hele tiden skal legge inn ekstra penger – som har vært fulgt opp, også av denne regjeringen år for år i forhold til å prioritere rus og psykisk helse – men også ved å prioritere resultater og kvalitet. Det er jeg opptatt av. Det er heller ikke slik at det er snakk om diskriminering av pasienter på bakgrunn av om man hadde samme budsjettvekst for rus og psykisk helse som innenfor somatikk. Det må arbeides med det på helt andre arenaer enn bare gjennom budsjettet, selv om budsjettet selvfølgelig er en veldig viktig del i forhold til aktivitet.

Nå har det vært en sterk prioritering av rus og psykisk helse i mange år. Vi ser at det også er viktig å kunne prioritere andre behandlingsformer, f.eks. kreft, som det har vært mye fokus på, som er særdeles viktig, og vi må prøve å gjøre alt. Men vi ser også at når det gjelder psykisk helse, kan vi bli bedre på effekt og på å få mer – og bedre kvalitet – ut av behandlingen.

Et av svarene våre er rett behandling på rett sted og til

rett tid. Det er å gjennomføre Samhandlingsreformen, det er at man kan gjøre mer i kommunene, at det kan legges gode behandlingsløp, også for dem som kommer inn til behandling, som er særdeles viktig. Jeg er veldig opptatt av at de som har behov for det, skal kunne få behandling i spesialisthelsetjenesten, men like viktig er den oppfølgingen de får i kommunehelsetjenesten. Derfor ser jeg optimistisk på at vi skal bli bedre på dette fremover, for det er heller ikke tvil om at det er behov for å øke både kapasiteten og ikke minst kvaliteten og resultatene innenfor dette området.

Bent Høie (H) [10:19:21]: Jeg er svært skuffet over å høre at det faktisk er en bevisst prioritering fra helseministerens side å ta vekk denne gylne regelen, som nettopp skulle gi rusavhengige en større mulighet til å få behandling, i en situasjon der over 2 900 står i kø. Helseministeren nevner selv Samhandlingsreformen. I Samhandlingsreformen er det ingen økonomiske incentiver for kommunene og sykehusene i forhold til å gi et bedre behandlingstilbud til rusavhengige. Tvert imot, kommunene får nå et meget sterkt incentiv til å ta imot de somatiske pasientene raskere fra sykehuset. De får en straff på 3 000 kr i døgnnet hvis de ikke gjør det, men de får ingen straff hvis de ikke gir et godt oppfølgingstilbud til de rusavhengige som har vært inne til behandling. Når helseministeren nå både fjerner den gylne regelen og samtidig innfører en samhandlingsreform som prioriterer de somatiske pasientene, vil vi kunne oppleve at ruspasientene får en høyere terskel inn i behandling, og når de først er kommet inn i behandling, blir det vanskeligere for dem å få et godt tilbud i kommunen når de er ferdig med behandlingen.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:20:29]: Både opptrappingsplanen for rusfeltet og opptrappingsplanen for psykiatri har ført til ekstra bevilgninger år for år innenfor både rus og psykisk helse. Det har vi fulgt opp, og det gjør vi fremdeles. Det har vært en enormt sterk satsing innenfor disse områdene. Det vil det fortsatt være, og det er altså ikke slik at økningen i seg selv er en garanti for kvalitet. Den kvaliteten må komme ut fra at det gis bedre behandling, at vi får mer ut av de ressursene vi har, og at det er bedre sammenheng i tjenestene mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. For å få til det må man bl.a. inngå avtaler. Det at disse avtalene nå er lovfestet – første del av avtaleverket skal være ferdig innen 31. januar – er særdeles viktig, både for å ha forpliktende samarbeid mellom kommunene og sykehusene og for at dette garantert skal bli fulgt opp. Jeg kan nesten ikke tenke meg noen grupper som er viktigere i forhold til Samhandlingsreformen enn nettopp de som sliter med rus.

Presidenten: Det er bedt om og blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Sonja Irene Sjøli.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:21:48]: En tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose, rus og alvorlige psykiske lidelser, TEDD, ved Diakonhjemmet står i fare for å bli nedlagt. Bakgrunnen er at Helse Sør-Øst har varslet store kutt i be-

vilgningene til psykisk helsevern i Oslo, og Diakonhjemmet har fått et krav om en innsparing på 40 mill. kr og ser seg nødt til å legge ned dette tilbudet til rusavhengige og alvorlig psykisk syke, som er et av de få døgntilbud med spisskompetanse for denne gruppen. Helseministeren har i temmelig vage vendinger tidligere sagt at dette viktige tilbudet ikke skal legges ned, men det er det som nå er i ferd med å skje. Så mitt enkle spørsmål er: Blir denne tverrfaglige enheten for dobbeltdiagnose, rus og alvorlige psykiske lidelser, TEDD, i Oslo opprettholdt, eller blir den nedlagt?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:22:43]: Når det gjelder endringer i tilbudet innen rus og psykisk helse, har det vært en dreining i ressursbruken fra mindre døgntilbud til mer dagtilbud og poliklinisk tilbud. Det viser også behandlingsstatistikken. Men det betyr ikke at det ikke er viktig. Det er særdeles viktig at vi får god behandling for disse gruppene, også for dem som har spesielle problemer, som dobbeltdiagnoser. De skal ha behandling i Helse Sør-Øst. Men det har vært en del omprioriteringer i forhold til behandlingsmetoder.

Når det gjelder akkurat dette tilfellet, denne ene institusjonen, må jeg komme tilbake til det helt spesifikke svaret, men generelt skal det være et behandlingstilbud til alle grupper, også dem som har dobbeltdiagnoser.

Presidenten: Kari Kjønås Kjos – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:23:48]: Som politiker blir jeg ofte konfrontert med rusmisbrukere og psykisk syke som har ventet i opptil to år på langtidsbehandling. Dette har jeg tatt opp med helseministeren flere ganger, og hver gang sier hun at slik skal det ikke være, men at det er behov og rettigheter som skal styre tilbudene. Men virkeligheten er altså ikke slik. Samtidig vet vi at det er ledig kapasitet over hele landet.

Når vil helseministeren erkjenne at ventetidene er opp til to år? Og når kan vi forvente at det faktisk er rettigheter og behov som styrer, og ikke helseforetakenes økonomi?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:24:34]: Det skal være rettighetene og behovene til pasientene som styrer. Hvis man er akutt syk, skal man ha øyeblikkelig hjelp, uansett hvilken diagnose man måtte ha. Det er et veldig viktig prinsipp.

Så er det også slik at til noen institusjoner er det lang ventetid. Mange ønsker seg til spesielle institusjoner og et spesielt behandlingstilbud, hvor det er lange ventetider.

Igjen vil jeg si at akkurat for denne gruppen er det like viktig at det er en sammenheng i behandlingstilbudet i spesialisthelsetjenesten og i kommunen.

Så må vi heller ikke glemme at det tross alt har vært bygd opp mange ulike tilbud, ikke minst i Oslo, for denne gruppen. Det er viktig. Men nettopp det at vi nå legger frem en rusmelding, viser at vi ønsker å gjøre mer og diskutere oss frem til hva som er de riktige tiltakene.

Presidenten: Laila Dávøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [10:25:41]: Jeg vil følge opp der representanten Sonja Irene Sjøli stoppet, nemlig med TEDD, altså Tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose. Det er et godt eksempel på et tiltak som avvikles før tilsvarende tilbud etableres på nytt.

Statsråden svarte meg i forrige uke på et spørsmål om dette. TEDD er vedtatt nedlagt, og statsråden svarer at driften ikke vil bortfalle, men bli omorganisert til en annen driftsform. Hun sier videre at ingen i den aktuelle pasientgruppen skal få et dårligere tilbud. Men ifølge Fagrådet blir nå kompetansen ved TEDD spredt for alle vinder. Tilbudene blir ikke erstattet tilsvarende. De sier at det er sjelden at et så velfungerende, prisbelønt og etterspurt tiltak raskt blir nedlagt, uten høring eller andre undersøkelser.

Avdelingssjefen i Helse Sør-Øst har uttalt at man ikke tror at pasientene vil lide når TEDD legges ned.

Mitt spørsmål til statsråden er: Tror og håper også helseministeren dette, eller er hun helt sikker på at tilbudet blir det samme, eller helst bedre – som forutsatt? Og når vil i så fall dette skje?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:26:46]: Dette er en pasientgruppe som ikke vil forsvinne, og da er vi også nødt til å ha et godt tilbud, og når man gjør endringer, kan man ikke gi et dårligere tilbud; det må bli bedre.

Det har vært endringer på mange områder innenfor rus og psykisk helse, ikke minst dette at man har gått mye fra de lange sykehusoppholdene til mer dagbehandling og poliklinisk behandling. På den måten har man kunnet behandle flere. Dette er noe vi selvfølgelig vil følge opp, særlig ut fra et sterkt behov hos disse pasientene med dobbeltdiagnoser, som vi vet har det vanskelig, og ikke minst deres pårørende, som også har det særdeles vanskelig.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:27:44]: Jeg vil også følge opp det som gjelder Tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose på Vinderen, også kalt TEDD. I et svar til Venstres gruppe den 20. desember skriver statsråden at «TEDD ved Diakonhjemmet fortsatt vil gi et godt tilbud til pasienter med dobbeltdiagnose».

Men i utkast til Områdeplan for psykisk helse i Oslo står det, og jeg siterer:

«Diakonhjemmet sykehus har en Tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose (TEDD) som vil bli nedlagt første halvår 2012 som følge av endrede rammebetingelser og ny inntektsmodell. Ut over dette vil det ikke finnes noe spesialisert tilbud til denne pasientgruppen i dag.»

Nå sies 40 mennesker, 40 fagfolk i et godt fagmiljø, opp. Hvordan kan statsråden stå og si at tilbudet fortsetter? Er det statsråden som er feilinformert, eller er det Stortinget som er feilinformert?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:28:44]: Denne pasientgruppen skal fortsatt få behandling og få et godt tilbud.

Representanten er også kjent med at det foregår mange endringer i organiseringen av Oslo universitetssykehus. Den endelige utformingen, hvordan dette skal være, kan ikke jeg svare på i dag, men det er helt klart at denne gruppen pasienter skal og må ha et godt tilbud i fremtiden.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [10:29:25]: Jeg har et spørsmål til helseministeren.

Vi har tidligere hørt fra India at flere og flere aborterer jentefostre. En undersøkelse fra Norge om at indisk-norske mødre gjør det samme, var førstesideoppslag i VG for to dager siden. Dette er oppsiktsvekkende og alarmende. Helseministeren uttalte til VG at det er sånn at en nesten ikke kan tro det.

Det er positivt at helseministeren varsler økt fokus på problemstillingen og sier at hun vil sette i gang tiltak mot kjønnsseleksjon.

Debatten om innføring av tidlig ultralyd er viktig i denne sammenhengen, og regjeringen skal snart ta stilling til denne saken. Det vi med sikkerhet vet, er at en tidlig ultralydundersøkelse i uke 11–13 vil kunne avdekke om fosteret har Downs syndrom. Nye, moderne ultralydmaskiner vil også kunne avdekke kjønnet på fosteret, og en blodprøve enda tidligere i svangerskapet kan fastslå barnets kjønn. Seleksjon på bakgrunn av kjønn vekker en enorm motstand, og her vil helseministeren sette i gang tiltak. Men når det gjelder å avdekke Downs syndrom, med den følgen at de fleste vil bli selektert bort, går helseministeren motsatt vei. Da vil hun innføre tidlig ultralyd, ifølge tidligere uttalelser til media.

Hvordan henger dette sammen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:30:48]: Først må jeg si at jeg er uenig i premissene i spørsmålet – og i insinuasjonene – fordi det er mange aspekter ved dette.

Det må ikke være slik at fordi man skal tilby en lovlig behandlingsform eller undersøkelse, blir man mistenkt for å ville velge bort. Det er stor forskjell på det å få vite og det å velge, og jeg er veldig opptatt av at den viktigste kompetansen vi kan gi oss selv og våre etterkommere, er nettopp muligheten til å gjøre riktige etiske valg, for vi kommer til å stå overfor en teknologi som utfordrer oss så til de grader på mange områder.

Når det gjelder kjønnsselektiv abort, er det helt uakseptabelt, og det er forbudt for helsepersonell å opplyse om kjønn før 12. svangerskapsuke. Det er nettopp fordi det ikke skal ligge kjønn til grunn for å ta abort.

Vi ser at det er kommet tester som utfordrer oss, og så vi må ta stilling til hvordan vi skal forholde oss til det. Men abortloven ligger der, og den har vi – i hvert fall per i dag – ikke noen planer om å endre. Jeg mener at dette i veldig stor grad dreier seg om holdninger, og det er svært viktig å sende et kraftig signal om at det at jenter og gut-

ter er like mye verd, er grunnleggende i det norske samfunnet. Sånn skal det være, og det skal vi jobbe for at det også skal bli fremover.

Laila Dávøy (KrF) [10:32:38]: Dette med holdninger vet vi også skapes gjennom lover og regelverk, og det å innføre noen lover og regler – eller kanskje av og til noen forbud – endrer folks holdninger. Jeg tenker f.eks. på innføringen av krav om bilbelte og røykeloven. Det å ikke innføre tidlig ultralyd til alle vil også gi en klar holdning fra samfunnet vårt om at vi ikke ønsker seleksjon på bakgrunn av f.eks. egenskaper, det være seg Downs syndrom eller kjønn.

Vil det ikke da være klokt å forbeholde tidlig ultralyd til dem som på medisinsk grunnlag faktisk har et behov, og på den måten også skape helt klare holdninger fra samfunnets side når det gjelder seleksjon på grunnlag av egenskaper?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:33:33]: Selv om Arbeiderpartiet har tatt stilling til å gi tilbud om tidlig ultralyd, har regjeringen ikke behandlet dette spørsmålet – og kommer heller ikke til å gjøre det – før etter den konferansen som skal være på mandag, hvor vi har invitert vidt til en bred diskusjon om dette temaet.

Det jeg synes er det aller viktigste her, er at man ikke må mistenkeliggjøre hverandres motiver. Vi har en 38 års aldersgrense i dag for når man tilbyr tidlig ultralyd og full fosterdiagnostikk. Man kan jo stille seg spørsmål om hvorfor vi har det. I den sammenheng synes jeg faktisk dette er et mye større spørsmål: Hvordan skal vi forholde oss til en teknologi som veldig mange tar i bruk, og som kanskje veldig mange tar i bruk fordi det ikke er så trygge og gode og sikre undersøkelser som vi ønsker det skal være, og at man gjør valg på bakgrunn av sviktende forutsetninger og sviktende informasjon?

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Øyvind Håbrekke.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:34:49]: Dette handler om likeverd. Likeverd er grunnlaget for demokratiet, likeverd er grunnlaget for rettsstaten. Derfor er det bemerkelsesverdig å høre landets helseminister omtale disse spørsmålene i så forvirrende og uklare former. I det ene øyeblikket er det stor forskjell mellom å få vite og å velge, i det neste øyeblikket er man veldig opptatt av å si at det er forbudt å opplyse om kjønn. I VG på mandag uttalte helseministeren:

«Kjønnsselektiv abort er fullstendig uakseptabelt.»

Hvorfor er abort på grunnlag av kjønn fullstendig uakseptabelt, mens abort basert på kromosomavvik ikke er det? Hvorfor er det sånn at kjønnsselektiv abort er et uttrykk for diskriminering overfor den aktuelle gruppen, mens abort på fostre med Downs syndrom ikke er et uttrykk for diskriminering?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:35:56]: Når det gjelder kjønnsselektiv abort – det som har vært

omtalt i VG de siste dagene – så er det slik at dette er på bakgrunn av en behandling i Europarådet. Det var derfor saken kom opp. Jeg fikk et brev fra Norsk Kvinnesaksforening og har svart på det.

Når det gjelder kjønnsselektiv abort: Helsepersonell har ikke lov til å opplyse om kjønn før 12. svangerskapsuke, og det er så strengt at de kan straffes med både bøter og fengselsstraff i inntil tre måneder hvis de gjør det. Det er et sterkt signal om at det er en grunnleggende likhet mellom kjønnene. Så er det slik at når det gjelder abortloven, er det opp til den enkelte kvinne å velge å ta abort eller ikke. Sånn er lovverket vårt i dag, og sånn kommer det til å være.

Presidenten: Kjønnaas Kjos – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [10:37:10]: Den siste tiden har det vært et stort fokus på tidlig ultralyd. Motstandere av tidlig ultralyd har ett motargument, nemlig en påstand om at dette er en kamp mot barn med Downs syndrom. En kvinne som i disse dager får beskjed om at hun bærer et barn med Downs, vil fort kunne oppfatte det slik at samfunnet forventer at hun gjennomfører en abort. Vi risikerer rett og slett å «prate» aborttallene opp. Hva vil helseministeren gjøre for å motvirke at slike holdninger får dominere debatten og dermed setter kvinnene i en slik presset situasjon?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:37:48]: Jeg ser at dette veldig lett kan bli et veldig sterkt press, men det skjer begge veier, for hvis man ønsker å gå til tidlig ultralyd – som veldig mange kvinner gjør, jeg tror faktisk nesten halvparten går til en tidlig ultralyd i dag – blir man mistenkt for å ville velge bort. Noen ganger er det jo bare for å få vite om det er liv, hvordan det er, osv. – de helt grunnleggende spørsmålene som man har når man blir gravid. Men jeg mener at det aller, aller viktigste vi kan gjøre, er å jobbe med både holdninger, tiltak og tilbud til dem som er annerledes, og som krever litt mer av oss som storsamfunn. Jeg er veldig opptatt av at ingen mennesker skal velges bort fordi de har en diagnose eller er annerledes. Jeg synes det er en utrolig kvalitet etter PU-reformen at alle, også psykisk utviklingshemmede, er kommunale mennesker med kommunale friheter, på lik linje med oss andre.

Presidenten: Sonja Irene Sjøli – til oppfølgingsspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:39:01]: Det er ikke bare abortloven som gjelder her. Et enstemmig storting sto også bak formålet i lov om bioteknologi da den ble behandlet i Stortinget. Lovens formål er å sikre at medisinsk bruk av bioteknologi utnyttes til beste for alle. Loven skal forhindre diskriminering på grunnlag av arveanlegg.

Erfaringer fra Danmark viser at tidlig ultralyd fører til at 90 pst. av barn med Downs syndrom velges bort. Over tid er det fare for at vi får et samfunn med mindre toleranse for mennesker som er annerledes, og hvor det ikke

er plass til alle. Hvis den offentlige helsetjenesten gir et tilbud om å lete etter disse barna, kan foreldre oppleve det som et press for å velge dem bort.

Mitt spørsmål er om statsråden mener det er et fremskritt at medisinsk teknologi bidrar til at barn som er annerledes, velges bort?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:40:02]: Som jeg sa, tror jeg vi i fremtiden kommer til å stå overfor veldig mange etiske dilemma med hensyn til teknologi og hva teknologien kan gjøre. Derfor vil jeg fastholde at det aller, aller viktigste er at vi kan forholde oss til dette. At vi kan jobbe med å være et samfunn med toleranse for alle mennesker, er faktisk det aller viktigste, og at vi er i stand til å gjøre kloke valg. Det vil bety at hvis man f.eks. kommer med et tilbud om tidlig ultralyd til alle – det er ikke slik i dag at det er en plikt å gå til ultralyd, men det er et tilbud til den enkelte om å kunne gjøre det, og man blir også opplyst om at det kan være ting, man kan få beskjeder som kan være vanskelig å takle – er det aller, aller viktigste at det er gode veiledere som gir god informasjon. Det skal ikke være tvil om at det skal være plass for alle mennesker i dette landet.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:41:21]: Vi har selvfølgelig et spørsmål til kunnskapsministeren.

Nå har SV styrt Kunnskapsdepartementet snart et skoleløp, og når man taler her i salen, snakker man ofte om at læreren er viktigst. Det er en rekke vedtak SV og regjeringa har gjort. Et hovedtrekk ved de vedtakene er at man har gjennomført reformer som angår lærere, uten lærere. Man har laget åtte flere skoletimer, man skal innføre valgfag, man har innført leksehjelp – men da med ufaglærte, fordi man ikke hadde nok lærere – og man vil ha mer fysisk aktivitet, også uten lærere.

Trekket er at vi har få kvalifiserte lærere. Snittalderen øker blant dem, og selv om noen flere søker, er en fjerdedel av norske lærere ikke lærere. De har andre yrker. Statistisk sentralbyrå sier at vi i 2020 kommer til å mangle 18 000 lærere i norsk skole, uten at vi ser at regjeringa tar noen nye grep for å øke lærerutdanninga, slik at vi får en attraktiv og god lærerutdanning – satse mer på etter- og videreutdanning, som gjør at lærere orker å stå lenger i jobben, eller nedkjempe skolebyråkratiet, som alle de lærerne som ikke er lærere, oppgir som en av grunnene til at de ikke ønsker seg tilbake til yrket.

Så er spørsmålet mitt: Når kommer det et forslag fra statsråden som virkelig monner når det gjelder å få flere gode lærere og flere faglærte inn i norsk skole?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:43:10]: Dette er et spørsmål som jeg er veldig glad for å få, for kjernen i god skoleutvikling og et godt skoletilbud er at vi har kompetente lærere. Jeg er veldig glad for at vi er enig med partene om et opplegg for videreutdanning som gjør at vi kan øke det forventede antallet for dette året, med tanke på hvor mange kommunene vil skal delta, og jeg er vel-

dig opptatt av at vi nå har fått til et langt bedre omdømme knyttet til skolen. Det ser vi i omdømmeundersøkelser. Det er mer positive holdninger til læreryrket, og vi har økt rekrutteringen til lærerutdanningen med 50 pst.

Det som vi ytterligere kan rette søkelyset mot, er dem som er lærerutdannet, men som har valgt andre yrker. Her har vi en stor reserve, som jeg ønsker å lokke tilbake til skolen. Da er det viktig å se på: Hva er det de oppgir som den viktigste årsaken til at de har valgt andre yrker? Det har vi spurt om, og det har vi fått svar på. Der er det veldig klart hva de lærerutdannede som har valgt andre yrker, understreker. Det ene er at de mener at totalbelastningen i yrket er for stor. Det andre er at de mener at de har for liten tid til å ta seg av og følge opp hver enkelt elev. Det er følelsen av utilstrekkelighet, å gå hjem fra jobben hver dag med dårlig samvittighet, som er en stor belastning. Det er et sterkt ønske om mindre klasser og færre elever, de ønsker seg bedre skoleledelse osv.

Derfor vil det forslaget til et maks antall elever per lærer, som vi akkurat har avsluttet høring om, og som vi nå har til behandling, være et meget godt argument for at de lærerne som har valgt andre yrker, ser at skolen er en attraktiv arbeidsplass. Det vi har satset på når det gjelder skolelederutdanning og rektorskolen, er nettopp et sånt tiltak. Når det gjelder videreutdanning, har vi også et sånt tiltak.

Trine Skei Grande (V) [10:45:16]: Det er litt rart, for når statsråden kommer med hovedgrepet sitt for å få flere faglærte, gode lærere i norsk skole, viser hun til et forslag om lærernorm der 50 pst. av høringsnotatet blir brukt til å problematisere at det å innføre en lærernorm er vanskelig når vi har så få lærere, og der man påpeker at andelen ufaglærte øker markant. Så det ser ut som om statsråden, som nå har lovet lærerne denne maksnormen som er sendt på høring, egentlig heller ikke tror at den kommer til å føre til flere faglærte i skolen, men at den vil føre til flere ufaglærte lærere. Det står så å si klart i statsrådets eget høringsnotat.

Nå har man lovet lærerne at man skal lage den maksnormen. Spørsmålet mitt er: Når kan du begynne å love elevene at de skal ha kvalifiserte lærere i de klassene de går i, og ikke bare flere ufaglærte?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:46:21]: Det er ingen tvil om at det er ganske krevende å gjennomføre et maks antall elever per lærer knyttet til skolen eller til kommunene. Det må gjøres på en smart måte, sånn at det ikke betyr at vi får flere ufaglærte lærere. Jeg er likevel veldig overbevist om, etter min nære kontakt med sektoren og med utrolig mange lærere, at det vil være med på å gjøre skolen til en mer attraktiv arbeidsplass. Så jeg er litt forundret over at Trine Skei Grande, som ellers er så interessert i og godt orientert om de diskusjonene som går rundt i skolen, føyer unna en sånn type forslag.

Vi jobber hele veien med å rekruttere bedre og godt kvalifiserte lærere. Det kommer vi til å fortsette med. Det er en helt annen drive rundt rekrutteringen til læreryrket, omlegging av lærerutdanningen, videreutdanning, forsk-

ning rundt dette, som er med på å heve statusen, enn det noensinne har vært. Så skolen har et positivt omdømme som vil lokke folk til seg.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Borghild Tenden.

Borghild Tenden (V) [10:47:33]: Mitt spørsmål dreier seg om seniortiltak i skolen. Vi har hatt en debatt om dette før i denne sal på bakgrunn av et representantforslag fra Venstre. Da husker jeg godt at statsråden sa at hun ville prioritere allerede igangsatte tiltak. Dette mener vi i Venstre er for dårlig, i alle fall sett på bakgrunn av undersøkelser i Utdanningsforbundet, som viser at det faktisk bare er 12–15 pst. av lærerne som vil fortsette til de blir 67 år.

Som tidligere lærer ved videregående skole vet jeg at det er et svært belastende yrke. Statsråden sa det selv i sitt forrige svar, at totalbelastningen er stor. Ser ikke statsråden at også hun bør ta et større ansvar for å beholde eldre lærere i skolen? Det er en viktig kompetanse.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:48:27]: Det er et paradoks at jeg får dette spørsmålet fra Venstre, for Venstre var et regjeringsparti da forhandlingsansvaret for lærerne ble overført fra staten til kommunene. Det betyr at det er kommunene som sitter med arbeidsgiveransvaret for lærerne – eller fylkene for lærerne i videregående skole. Det er de som sitter med virkemidlene. Det kan dreie seg om ulike tilbud og fordeler for eldre lærere. Det kan dreie seg om hvordan arbeidsbelastningen er, og om arbeidstid. Men verken når det gjelder lønn eller arbeidstid, har staten nå noen direkte mulighet til å gripe inn. Så denne oppfordringen må først og fremst gå til skoleeierne, nemlig kommunene og fylkene – med Venstres hjelp og innsats.

Vi kan selvfølgelig legge til rette for at skolen blir en attraktiv arbeidsplass, ved at vi f.eks. sørger for å være veldig kritiske til tidstyver i skolen. Vi fjerner nå 52 000 halvårsrapporter knyttet til spesialundervisning. Det er veldig viktig. Det, sammen med økt lærertetthet, er det jeg hører oftest fra lærerne i spørsmålet om skolen er en attraktiv arbeidsplass.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:49:44]: Konstruktiv som jeg er, har jeg lyst til å begynne med å minne statsråden om at det er oversøking av lærere ved mange av lærerutdanningsprogrammene i de store byene, så det er et enkelt grep hun kan ta.

I Finland, med suksesshistorie skolepolitisk, er én av suksesskriteriene godt kvalifiserte lærere i et tilstrekkelig antall. I Finland har de i mange tiår hatt femårig lærerutdanning. Det studiet er svært populært, det er på topp tre blant populære studier i Finland hvert eneste år.

Vi har gjort et forsøk med femårig lærerutdanning i Norge også. Der er det til dels stor oversøking også til de norske femårige masterprogrammene for lærerutdanning.

Man kan anta at innføring av femårig lærerutdanning vil gjøre lærerutdanningen mer populær.

Statsråden har tidligere sagt hun ikke vil tidfeste innføring, men da lurer jeg på om statsråden vil innføre tidfesting av tidfesting av innføring av femårig lærerutdanning i Norge.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:50:48]: Det er veldig interessant å se på Finland. Finland har varm skolemat. Finland har niårig og ikke tiårig folkeskole. Finland har ikke nasjonale prøver. Finland har en lærerkompetanse og en respekt for læreryrket som har lange tradisjoner.

Når vi har prioritert å styrke lærerutdanningen, har vi først sett på kvaliteten på det fireårige løpet. Det handler om rekruttering, som var hovedspørsmålet her. Så er det veldig interessant med de undervisningsstedene som nå tilbyr femårig lærerutdanning. Det er selvfølgelig ønskelig å bevege seg i den retning, men jeg må dessverre skuffe representanten Tord Lien i spørsmålet om tidfesting av dette. Det viktigste for oss nå er å få lærerutdanningen opp å stå, rekruttere godt til den, og så får vi diskutere neste trinn, nemlig femårig utdanning, senere.

Presidenten: Svein Harberg – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Harberg (H) [10:51:54]: Jeg vil tilbake til utgangspunktet, der Trine Skei Grande minnet om at den gjennomgående utfordringen i regjeringens politikk er at de tiltakene som vedtas, krever et stadig større antall lærere, og de er ikke på plass. Høyre har, sammen med flere av opposisjonspartiene, gjentatte ganger foreslått tiltak for å lette overgangen fra det øvrige arbeidsliv og inn i læreryrket. Det er mange dyktige fagpersoner som vil kunne være gode bidragsytere. Vi har foreslått forsøk med Lærer 2-ordning, rekrutteringstiltak for å hente fagpersoner og fleksible gjennomføringsmodeller for PPU, for å få de erfarne personene inn i undervisning. Statsråden har hver gang omtalt dette som en viktig og god ressurs, men regjeringspartiene har stemt ned forslagene.

Nå lurer jeg på hvilke konkrete tiltak statsråden har satt i gang for å nå denne gruppen, og hva som er resultatet – hvor mange lærere det har brakt inn i skolen så langt?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:52:58]: Det er et helt opplagt potensial i å få andre yrkesgrupper til å forholde seg til skolen, og vi har Lektor 2-ordning, som det er mulig å benytte seg av både i videregående skole og i ungdomsskolen. Så en Lærer 2-ordning trengs egentlig ikke, for Lektor 2-ordningen dekker dette. Det handler om å få folk i andre yrker også til å interessere seg for skolen og være med på å tilby sin arbeidskraft til skolen. Det er i veldig stor grad et kommunalt eller fylkeskommunalt oppdrag – og ansvar – å sørge for at man får den typen ordninger til å fungere. Jeg tror det handler om at man har god kontakt med bedrifter og næringsliv og utdanningsinstitusjoner rundt seg, at man får til det samarbeidet på en slik måte at skolen blir et attraktivt sted å være for andre yr-

kesgrupper. Mange steder får de det godt til, og flere kan la seg inspirere av det.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:54:02]: Jeg la merke til at statsråden i sin hyllest av Finland ikke tok med at de også har færre timer – la meg bare ha sagt det.

Det er lagt opp til en lærernorm. Det er noe som også Kristelig Folkeparti har støttet i sitt partiprogram, med den begrunnelsen at det vil gi en mulighet for lærere til å følge opp den enkelte elev. Men det er også ekstremt viktig at den blir fullfinansiert, slik at det ikke blir kommunene som må bryte regjeringens løfter.

Det er tre ting som skal til for å få nok lærere ute: Det ene er å rekruttere nye, det andre er beholde dem som er der, og det tredje er å få tilbake dem som har sluttet. Jeg får urovekkende mange tilbakemeldinger fra nyutdannede lærere om at det å få fast stilling er et stort problem. Mange går en kanossagang som vikarer, fra skole til skole, før man til slutt blir våget å satse på. Det er en risiko som mange ikke kan ta i en etableringsfase. Har statsråden oversikt over hvor mange som går en slik kanossagang, og har man tenkt å sette i verk noen tiltak som gjør at man kommer ut i fast arbeid som lærer?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:55:10]: Jeg må minne representanten Dagrun Eriksen også på at det arbeidsgiveransvaret har hun og hennes parti vært med på å overføre til kommunene, og det er i tilfelle de som sitter med oversikten over dette. Men det er ikke noen ukjent problemstilling for meg at det – samtidig som det er kamp om lærerne – kan være vanskelig for nyutdannede lærere å få gode, stabile og faste arbeidsforhold. Dette er et spørsmål jeg kan ta opp f.eks. med KS. Vi har god kontakt når det gjelder skoleutvikling, og jeg kan gjerne drøfte det med dem.

Jeg har bare lyst til å si én ting til slutt: Vi må ikke tegne et bilde av at det er en lærerflukt fra skolen. Det er et positivt bytteforhold mellom skolen og andre yrker. Så skolen er en attraktiv arbeidsplass, og vi kan gjøre den enda mer attraktiv. Jeg skal ta opp den problemstillingen med KS når jeg treffer dem neste gang.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål, som er fra representanten Bård Hoksrud. Det blir dagens siste hovedspørsmål, og det ville forundre presidenten om ikke det gir en mulighet til at alle statsråder blir aktivisert.

Bård Hoksrud (FrP) [10:56:24]: Naturlig nok er det samferdselsministeren jeg har tenkt å stille spørsmålet til. Jeg kunne ha snakket både om svenskebøter og andre ting – ikke minst om utenlandske trailere som i perioder står strødd rundt omkring på veiene – men jeg skal holde meg til stormen Dagmar på Vestlandet. Den gjorde store skader både på telekommunikasjonen og på strømmettet, og flere steder herjet den så kraftig at det faktisk også gikk ut over store deler av veinettet. Det er bra å se at statsrå-

dene brydde seg og valfartet til Vestlandet for å se på skadene. Ja, sågar statsministeren, som først ikke ville, fant ut at det kanskje var naturlig å reise – om ikke annet for å drikke kaffe med en av dem som hadde vært utsatt for stormens herjinger.

Også tidligere i 2011 opplevde man naturkrefter som satte voldsomt inn. Det var spesielt i Oppland og Hedmark, hvor flom og ras gjorde store skader for folk. Også den gangen valfartet statsråder og statsminister til utsatte steder og lovet at det ikke skulle stå på penger. Likevel opplevde nok mange at det ikke var løftene om at det ikke skulle stå på penger, som faktisk gjaldt. Jeg har oppfattet at Oppland fylkeskommune har bedt samferdselsministeren sørge for å rydde opp og sørge for at det kommer nok penger til å få ryddet opp i dette.

Etter stormen på Vestlandet har nok ikke løftene vært like klare og tydelige. Det er jo naturlig at en fylkeskommune som ikke har overskudd på sine inntekter, slik staten hadde i 2011 på 115 mrd. kr – og i tillegg har staten en Sareptas krukke i oljefondet på over 3 000 mrd kr – er litt mer forsiktig med å love seg bort når det gjelder å rydde opp etter orkanen Dagmar. Jeg vil derfor utfordre samferdselsministeren – som en av dem i regjeringskollegiet som holder sine hender rundt Sareptas krukke: Vil statsråden sørge for at alle ekstrautgiftene som man har med opprydning etter stormen Dagmar, bl.a. på veisiden, blir dekket av staten – selv om store deler av det ødelagte veinettet er en del av fylkeskommunens ansvar?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:58:22]: Lat meg fyrst seia at regjeringa tek både Dagmar og andre uvêr som feiar over landet, på største alvor. Det er difor vi føretek våre besøk rundt omkring i landet. Det er òg difor både statsministeren og fleire statsrådar har vore på Vestlandet. Det er for å lytta til ulike aktørar som har vorte ramma på ulikt vis, og det er for å sjå kva vi kan gjera av forbetringar.

No nemnde Hoksrud mange tema, men lat meg seia at det er heilt openbert at beredskapen for både tele og straum var for dårleg. Det kjem vi til å følgja opp. Når det gjeld tele, bestilte vi to rapportar i lys av hendingane i Oppland i sommar. Den fyrste kan Hoksrud få gleda av å studera allereie 13. januar. Den neste er det gjeve utvida frist på, til 31. mars. Begge to kjem til å ta opp i seg hendingane no i julehelga. Når det gjeld vegnettet og jernbanenettet og det som var staten sin del av ansvaret der i 2011, vart det kvittert ut i nysalderinga.

Når det gjeld fylkeskommunen sin økonomi og dei moglegheitene fylkeskommunane og kommunane har til å følgja opp, var det òg tema i nysalderinga for 2011. Det vart kompensasjon frå Kommunal- og regionaldepartementet. Når det gjeld det som der måtte stå att, vil eg visa til kommunalministeren.

Bård Hoksrud (FrP) [11:00:26]: Det betyr jo da at samferdselsministeren i alle fall ikke vil svare på om hun nå vil sørge for å rydde opp i en del av det fylkeskommunale veinettet. I VG kunne vi i går lese om familien Heggen i Otterdal som i over ett år framover i tid må være uten vei.

Begrunnelsen er selvfølgelig at fylkeskommunen trenger fylkeskommunal behandling. Det skjønner jeg. Når man ikke har penger, må man prioritere pengene og hvordan man skal bruke dem. I tillegg skal altså Statens vegvesen bruke lang tid både på anbud og andre ting.

Vil statsråden sørge for at behandlingstiden for alle slike ting som kan ta tid, blir kortet ned – for det er fullt mulig hvis det er politisk vilje og vilje til å gjøre det – sånn at man får på plass både denne veien og veier til andre som trenger å få infrastrukturen på plass så raskt som overhodet mulig, og at det går så fort som overhodet mulig?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:01:12]: Representanten Hoksrud kjenner meg som ei utolmodig sjel som òg er oppteken av at ting skal gå fort, men ikkje så fort at det ikkje blir forsvarleg behandling. For alt som gjeld planlegging, har vi no ei eiga hurtigarbeidande gruppe med frist 1. april. Det er det som gjeld planlegging generelt, og det er fordi vi skal få planleggingsprosessen ned i ulike ledd.

Når det så gjeld det å rusta opp etter eit uvêr, er det heilt openbert at der skal det ikkje gå lang tid før vi har sett på alle sider. Men eg synest vi må gje både fylkeskommunane, kommunane, Statens vegvesen og andre involverte den tida som skal til for å sjå på kva det no eigentleg er som er skadeomfanget, kva er dei beste løysingane – både på kort og lengre sikt – og kva må til av midlar og av andre tiltak. Så skal vi koma tilbake til Stortinget med det.

Presidenten: Det blir gitt anledning til to oppfølgings-spørsmål – først Arne Sortevik.

Arne Sortevik (FrP) [11:02:33]: I 2011 var det valgkampår. Flommen på Østlandet på forsommeren 2011 brakte både statsråd og statsminister raskt på banen, og det kom raskt løfter om at alle utgifter skulle dekkes. Det er riktig at det ble utkvittert i sluttsalderingen for 2011, men for Kommunal- og regionaldepartementets del ble det delvis utkvittert.

Nå har vi altså en ny situasjon i etterkant, hvor de samme aktører har vært på besøk, og løftene er sparsomme, hvis de i det hele tatt er gitt. Likevel ligger det store regninger foran fylkeskommunene for å rydde opp i fylkeskommunalt veinett. Kan vi nå regne med at de ekstraregningene som kommer for å rydde og reparere dårlige fylkesveier, blir tatt helt og fullt av staten og av regjeringen som har det overordnede ansvar for veinettet i Norge, uansett hvem som er veieier?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:03:35]: Eg er ueinig i beskrivinga. Det var flaum og uvêr i dei nordlegaste fylka i 2010. Det vart følgt opp og kvittert ut i nysalderinga då. Så var det ein ny runde i 2011, det vart følgt opp og kvittert ut. Så hender det at det er ueinighet om ei rekning. Slik vil det vera. Då er det òg slik at det må føregå ein dialog om kva som skal dekkjast.

Det eg skal lova no, er at det her blir ei oppfølging frå regjeringa si side på same måten som det har vore følgt opp før. For eksempel har fylkesmannen i Sogn og Fjordane

allereie hatt møte med ramma kommunar og med ramma instansar på fylkeskommunalt og statleg nivå – nettopp for å sjå på kva måte vi kan følgja raskt opp, og korleis vi kan følgja opp på lengre sikt.

Presidenten: Ingjerd Schou – til siste oppfølgings-spørsmål.

Ingjerd Schou (H) [11:04:50]: Høyre er opptatt av at vi skal være trygge ute i lokalsamfunnene våre. Det tar jeg egentlig for gitt at statsråden også er. Stormen i romjula viser med all tydelighet at vi er sårbare i møte med naturkreftene. Det er også behov for en helhetlig gjennomgang av linjenett, mobilnett og basestasjoner slik at det er mulig å komme fram på telefon også til nødetatene.

Mitt ringe spørsmål til statsråden er hva statsråden konkret vil gjøre med dette. Jeg vet at statsråden har både Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Post- og teletilsynet til sin hjelp. Men dette haster, og spørsmålet er hva statsråden selv tenker er de nødvendige og raske og hurtige tiltak, slik at dette kommer opp å stå.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:05:46]: Trygge lokalsamfunn er regjeringa og Senterpartiet opp-tekne av, lat det ikkje vera nokon tvil om det. Lat det heller ikkje vera nokon tvil om at regjeringa her følgjer opp det som har vorte avdekt av manglande beredskap, og det som har vorte avdekt når det gjeld sårbarheit.

Så må eg seia at det er eit langsiktig arbeid blant ulike etatar for å ta klimaendringane på alvor. Det er ei sak for seg og blir behandla m.a. i den stortingsmeldinga som kjem om klima. Når det gjeld mobilnett, basestasjonar, beredskap av ulikt slag, blir det handtert i oppfølginga av to rapportar som alt er bestilte, der Post- og teletilsynet skal levera den eine og DSB og PT den andre. Så blir det ytterlegare oppfølging utover våren, som vi kjem tilbake til Stortinget med.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:06:51]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser.

De foreslåtte endringer i den ordinære spørretimen foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Vigdis Giltun til kommunal- og regionalministeren, er overført til helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 2, fra representanten Per Roar Bredvold til nærings- og handelsministeren, er overført til kommunal-

og regionalministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Vigdis Giltun til kommunal- og regionalministeren, er overført til helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Vigdis Giltun (FrP) [11:07:27]: «En blind dame med tilleggsfunksjonsnedsettelse fikk etter mange år oppfylt sitt ønske om egen bolig i et bofelleskap. En uventet konsekvens av å få et godt botilbud var at hun mistet retten til brukerstyrt personlig assistanse, BPA. Det betyr at hun mister muligheten til et aktivt liv som hun selv kan utforme.

Hva mener statsråden om at funksjonshemmede mister retten til BPA på dette grunnlaget, og vil tap av retten til personlig assistent ved tildeling av egen bolig være i tråd med hva Stortinget har lovet når det gjelder å rettighetsfeste BPA?»

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:08:07]: Jeg er, i likhet med representanten Giltun, opptatt av at personer med funksjonsnedsettelse skal ha et så aktivt og meningsfylt liv som mulig. Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse er et virkemiddel som kan bidra til dette.

Jeg har ikke grunnlag for å gå inn i denne enkeltsaken, utover å oppfordre brukere som ikke opplever at de får det tilbudet som de ønsker, eller mener at de har krav på, om å klage til fylkesmannen.

På generelt grunnlag vil jeg understreke at brukermedvirkning er avgjørende for å få et godt tjenestetilbud. Det er lovfestet at tjenestetilbudet så langt som mulig skal tilrettelegges og gjennomføres i samarbeid med brukeren. Det skal legges stor vekt på hva brukeren mener. Dette fordrer at kommunen oppfyller plikten til å informere og veilede brukeren om aktuelle tjenestetilbud.

Det finnes ingen særskilt bestemmelse som sier at en bruker mister retten til BPA dersom han flytter i egen bolig. Dette gjelder også ved flytting til bofelleskap. Kommunen skal vurdere hver enkelt sak individuelt. Hva som er den mest hensiktsmessige måten å yte nødvendige omsorgstjenester på, skal avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Når det gjelder spørsmålet om fremtidig rettighetsfesting av BPA, følger regjeringen opp Stortingets anmodningsvedtak. Departementet arbeider med et høringsnotat som skal sendes ut så snart som mulig. Regjeringen vil da komme tilbake til Stortinget med forslag når høringen er oppsummert.

Vigdis Giltun (FrP) [11:09:46]: Jeg synes det var viktig å ta opp denne saken, for det gjelder nok flere. Det har blitt flere som flytter i bofellesskap, selv om intensjonen med prøvereformen var at hver enkelt skulle bo i egen separat bolig. Det blir lett et institusjonspreg hvis man må forholde seg til de tjenestene som ytes i boligen. Slik jeg ser det – da jeg fikk denne saken – har de personene som tidligere har bodd hjemme hos foreldrene sine, som har hatt en brukerstyrt personlig assistent – altså psykisk utviklingshemmede med tilleggsfunksjonsnedsettelse, ofte tunge – også stort behov for fritidstilbud og for å ha en brukerstyrt personlig assistent med seg, f.eks. hvis de skal reise på leir osv., for de kan jo samle opp disse timene.

Det er også et problem når de flytter ut, at de må flytte over kommunegrensen for å få et godt tilpasset botilbud, eller flytte til en annen kommunedel, f.eks. i Oslo. Plutselig blir alle vedtakene de har hatt tidligere, sagt opp, og så vet de ikke hva de får. De må søke på nytt og mister, som i dette tilfellet, den assistenten som de har vært avhengig av for å ha et meningsfylt liv.

Hva mener egentlig statsråden om det?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:11:05]: Når det gjelder å måtte søke på nytt, er det vanskelig å ta stilling til det. Jeg vet at for noen typer tjenester må man søke år for år. Men om man skal miste retten til BPA fordi man flytter i et bofellesskap, er ikke noe som skal skje automatisk, som jeg også sa i innlegget mitt, for det må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Her må brukeren bli tatt med på råd, og vedkommendes behov og ønsker må vektlegges og tas alvorlig av kommunen så godt det lar seg gjøre. Det er ikke noen automatikk i at man skal miste tilbudet med BPA fordi man flytter inn i et bofellesskap. Dersom behovet er der, må det hele tiden vurderes ut fra den vinklingen.

Vigdis Giltun (FrP) [11:11:59]: Jeg vil også vise til et prosjekt fra 2006 med brukerstyrt personlig assistent for psykisk utviklingshemmede som viste veldig positive resultater i forhold til prinsippet om bedre brukermedvirkning og individualisering av tjenestene, som det er vanskelig å få i det ordinære tjenesteapparatet. Det er en viktig gruppe å ivareta, mener jeg. Brukeren får i større grad utforme egen timeplan og får innflytelse over eget liv, også utenfor den tiden som de er i egen bolig. Alle har behov for å være hjemme fra, og da er det nettopp der assistenten kommer inn for dem som bor i bofellesskap. Det er også en avlastning for foreldre, og det er der assistenten er brukt når de har bodd i foreldrehjemmet, for at foreldrene ikke skal måtte følge de voksne barna videre.

Vil statsråden ta med seg dette innspillet videre når det skal legges kriterier for brukerstyrt personlig assistent, og oppfordre kommunene til å la disse assistentene følge med inn i bofellesskapene?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:13:13]: Det er slik i lovverket nå at kommunene plikter å ha et tilbud. Så har Stortinget kommet med sitt anmodningsvedtak, som sier at regjeringen skal

«utrede videre de økonomiske og administrative konsekvensene og raskt komme tilbake til Stortinget med et forslag om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse for brukere med stort behov innenfor den samme økonomiske rammen som gjelder i dag».

Det har vi gjort, og den rapporten skal snart ut på høring.

Så har jeg også lyst til å peke på en interpellasjon som var like før jul, om problemstillingen når det gjelder akkurat utviklingshemmede og deres situasjon, hvor vi – etter interpellasjonen – ble enige om at man skal gå gjennom alle ordningene, vinne erfaring om hvordan situasjonen har vært etter reformen, og se hvordan tilbudene til utviklingshemmede er. For det er helt klart at de har et sterkt behov for å komme seg ut – mange kommer seg ikke ut på egen hånd og må ha enten støttekontakt eller annet følge. Det er viktig nå å få den kunnskapen og se hvilke tiltak som skal i gang. Men når det gjelder BPA, ligger det fast.

Spørsmål 2

Fra representanten Per Roar Bredvold til nærings- og handelsministeren: «Glåmdalsregionen i Hedmark kom på delt sisteplass i NæringsNM 2011. Kommunevis kom flere hedmarkskommuner på plassene rundt nr. 400.

Hva gjør etter statsrådens mening denne regionen og en del hedmarkskommuner feil når det skjer så lite næringsutvikling at man blir rangert så dårlig, og hva vil statsråden bidra med for å styrke næringsutviklingen både i Hedmark og resten av landet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3

Harald T. Nesvik (FrP) [11:14:58]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Jeg viser til svar til undertegnede på et skriftlig spørsmål nr. 523 for 2011–2012 vedrørende flytting av mulig smittet fisk med pankreassykdom, PD, fra Tustna og Hitra til sør for Hustadvika, som er et område som tidligere ikke har fått påvist PD-smitte. Statsråden velger utelukkende å se på hva som ble lagt til grunn i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 100 for 2002–2003 om hva som er Mattilsynets fagområder.

Kan statsråden redegjøre for hvem som tar det økonomiske ansvaret hvis andre anleggsfisk smittes?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:15:33]: Fiskehelseregelverk i Norge er harmonisert gjennom EØS-avtalen og basert på prinsipper fra Verdens dyrehelseorganisasjon, OIE. Norske myndigheter er forpliktet til å bekjempe alvorlige, sjeldne smittsomme sykdommer som ikke fore-

kommer i Europa, med nedslakting. For andre sykdommer er reglene mindre strenge, og det opereres med regioner som er fri for smitte, og andre der smitten betraktes som etablert. For alvorlige sykdommer i Norge kan en bruke de samme prinsippene for bekjempelse gjennom nasjonale bestemmelser. Eksempelvis har Norge gjennom EØS-avtalen ikke fristatus for ILA, infeksøs lakseanemi. Reaksjonene ved påvisning er regulert gjennom EØS-avtalen, men er forskjellig fra sykdommer som forutsetter nedslakting.

For pankreassykdom, PD, har vi nasjonale bestemmelser, også basert på prinsippene fra EØS og OIE. Strategien for PD-bekjempelse skiller mellom områder som er fri for sykdommen, og områder der PD er etablert. Skillet mellom PD-fritt og PD-smittet område går ved Hustadvika. Mattilsynet er satt til å forvalte sykdommen i tråd med de forskriftene som implementerer PD-strategien, som i sin tid ble utformet av myndigheter og næring i samarbeid. Målet er PD-fritt område nord for Hustadvika og å redusere konsekvensene av sykdommen sør for Hustadvika.

Mattilsynet opplyser at det siden PD-forskriften trådte i kraft i 2007, er sanert eller utslaktet 17 lokaliteter nord for PD-sonen på grunn av PD eller viruspåvisning, og at utslakting ikke skjer innenfor PD-sonen.

Det er oppdretteren selv som har det økonomiske ansvaret ved tap på grunn av sykdom. Det faller innunder den normale risiko ved næringsvirksomheten. Oppdretterne kan velge å tegne sykdomsforsikring, som også kan dekke tap som følge av PD, men normalt ikke tap som følge av krav om utslakting fra Mattilsynet – med unntak for ILA. Det er ingen offentlig erstatningsordning for tap ved sykdom, heller ikke når Mattilsynet pålegger utslakting.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:18:16]: Jeg takker for statsrådets svar. Det viser så til de grader hvor alvorlig denne situasjonen er. Statsråden viser også til antall anlegg som har fått påvist PD-smitte nord for PD-sonen – 17 anlegg, sier statsråden i sitt svar.

Det er tre anlegg som nå har fått påvist smitte, og 1,5 millioner fisk skal kunne flyttes sør om Hustadvika. Selv om denne fisken er vaksinert, kan flyttingen medføre at anlegg i det området kan få påvist smitte. I Misund, som er en av de kommunene der et slikt anlegg skal plasseres, har man ikke påvist PD-smitte fra før og kan nå risikere å få det innført. Når statsråden viser til at det heller ikke er noen erstatningsordning som følge av det vedtaket som Mattilsynet nå gjør, blir dette meget alvorlig. Hvis et anlegg får påvist smitte og da enten må slakte ned eller kommer i en dårlig situasjon knyttet til markedsføring av sine produkter, ja, da blir denne saken svært alvorlig.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Støtter statsråden at det er en meget uheldig lovgivning på dette feltet, og vil hun se på lovgivningen for å hjelpe disse oppdretterne hvis det blir påvist smitte i anleggene?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:19:29]: Det første jeg vil si, er at selv om det i det lokalitetsområdet som her nevnes, altså Misund, ikke er påvist smitte, er vi tross

alt innenfor PD-sonen. Det er vi enige om. Jeg legger til grunn at de reaksjonene og den måten vi behandler PD på i Norge, er skapt i enighet mellom næringen og myndighetene. Jeg har ikke mottatt noe krav eller ønske om å se på det.

Så er det en egen diskusjon knyttet til det med erstatning. Det er en diskusjon som har gått lenge. Jeg er av den oppfatningen at det å legge statlige midler til grunn for en erstatningsordning rund baut ikke er den beste bruken av offentlige midler. Det jeg derimot har sagt, er at hvis næringen ønsker en organisering av en felles erstatningsordning, basert på fellesskapstenkning, vil jeg gjerne være med og diskutere det.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:20:29]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret, men jeg er litt usikker på om vi snakker om samme sak. Denne situasjonen kan oppstå som følge av at det statlige organet Mattilsynet vedtar å flytte allerede smittet fisk fra nord for Hustadvika til sør for Hustadvika. I området hvor ett av disse anleggene skal ligge, er det én liten oppdretter. Han har én konsesjon. Hvis det anlegget han har, blir smittet som følge av Mattilsynets vedtak om å flytte den smittede fisken sør for Hustadvika, sier altså statsråden her at han ikke kan påregne noen kompensasjon. Da blir det meningsløst. Vi skal ikke stille offentlige midler til rådighet i forbindelse med at anlegg får smitte, men når vedtak fattet i Mattilsynet kan medføre smitte, må vel statsråden være enig i at da har Mattilsynet et ansvar?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:21:38]: Representanten Nesvik er usikker på om vi snakker om samme sak – det kan godt være. Jeg snakker i hvert fall ikke om den ene saken. Jeg snakker generelt – rett og slett fordi Mattilsynet er satt til å forvalte dette regelverket.

Jeg har lest det som Mattilsynet skriver, og tatt det til etterretning. For det første sier de at her er det fisk som ikke er syk – selvsagt – som skal flyttes. Jeg legger til grunn at Mattilsynet foretar de faglige vurderingene, for de er faktisk satt til å begrense utbredelsen av sykdom. At de ikke tar det på største alvor, tviler jeg på. Jeg er derimot helt sikker på at de tar det på største alvor. Samtidig er de også pålagt å vurdere om det er faglig forsvarlig med et mindre inngripende tiltak. Det har de gjort her.

Jeg skal gjerne være med og diskutere erstatningsordninger generelt, men ikke med bakgrunn i en enkeltsak der det er fattet vedtak av Mattilsynet og de er tillagt den kompetansen. Jeg har invitert næringen til en sånn diskusjon, men det har ikke vært stor interesse så langt.

Spørsmål 4

Øyvind Korsberg (FrP) [11:22:55]: Jeg har følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Det har vært mye misnøye med den nye fiskeriavtalen mellom Norge og Russland som ble undertegnet i oktober. Kystvakten mener at avtalen gjør det vanskeligere for dem å påvise ulovlig dumping av fisk. Nå fremkom-

mer det at norske myndigheter motsetter seg deler av avtalen med Russland bare noen måneder etter at avtalen ble undertegnet.

Hvorfor har Norge undertegnet en avtale for så å motsette seg deler av den noen måneder senere, og mener statsråden dette styrker samarbeidet med Russland?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:23:34]: Vi har i flere tiår diskutert og løst vanskelige og krevende saker i samarbeid med Russland, et samarbeid som vekker internasjonal anerkjennelse. Samarbeidet er formalisert gjennom Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjonen, som har saksbehandlingsregler for å legge til rette for at partene kan enes om effektive og ansvarlige ordninger som tjener vår felles målsetting om bærekraftig forvaltning av felles bestander.

Under fjorårets møte i Blandakommisjonen ble det formulert en tekst som definerte hva som skal regnes som utkast av fisk. Intensjonen var å presisere både for fiskere og for kontrollører hva som kan aksepteres under gjennomføring av fiske med trål og line. Teksten omhandlet ombordføring av fangst og ikke forhold knyttet til produksjon om bord på fartøyet. Presiseringen omhandlet bl.a. fisk som var ødelagt før den var kommet om bord i fartøyet, eller som var umulig å få om bord. I slike tilfeller kan det være gode grunner til å gjøre unntak fra den generelle ilandføringsplikten. Dette hensynet er også vektlagt i forarbeidene til havressursloven og i merknaene fra næringskomiteen ved Stortingets behandling av loven.

I etterkant av kommisjonsmøtet pekte både påtalemyndighetene og Kystvakten på at et avsnitt i den nye teksten hadde potensial til å gjøre håndhevelse og bevisføring i utkastsaker vanskeligere.

Påtalemyndighetene framholdt at formuleringene reiser tungtveiende bevis tekniske spørsmål og kan få utilsiktede konsekvenser for håndhevelsen av gjeldende regelverk og utkastpolitikk. For å unngå enhver uklarhet eller potensiell uthuling av utkastpolitikken, en politikk Norge har stått for siden 1987, valgte vi derfor innen gjeldende frister å benytte reservasjonsadgangen knyttet til ett avsnitt i teksten. Reservasjonsadgangen er knesatt som en del av avtaleverket for nettopp slike tilfeller.

Samtidig inviterte vi til nye diskusjoner med russiske fiskerimyndigheter om dette, og forståelsen av utkast vil bli tema på en ekstraordinær sesjon i Blandakommisjonen, som er planlagt gjennomført i februar. Jeg tror derfor ikke at denne saken har fått noen negativ innvirkning på vårt samarbeid med Russland. Vår utkastpolitikk står fast, og vi vil fortsette vårt mangeårige, gode fiskerisamarbeid med Russland.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:26:17]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Jeg er helt enig i at det har vært gjort en god jobb over mange år for å få bukt med det ulovlige, uregulerte og urapporterte fisket. Ikke minst tidligere fiskeriminister Svein Ludvigsen la ned et betydelig arbeid, som jeg er

glad for at denne regjeringen har videreført, og at det er et godt system.

Når denne saken dukker opp, blir man rett og slett berentet ut fra de advarslene både påtalemyndigheter og Kystvakten kommer med, ut fra den avtaleteksten som ligger der.

Da har jeg bare lyst til å spørre statsråden: Hvorfor har ikke norske myndigheter hatt kontakt med Kystvakten og påtalemyndigheter før man gikk til forhandling og møte med Russland, slik at man hadde unngått å få denne situasjonen med russiske fiskerimyndigheter?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:27:23]: Når det skal skrives historie om alle som har bidratt til de fantastiske gode resultatene vi har i nord, tror jeg for så vidt vi skulle nevnt flere, men det tillater ikke tiden her i dag. Det er ikke minst veldig mange gode embetsmenn både i Norge og Russland som har gjort veldig mye godt arbeid her.

Når det gjelder måten vi arbeider på i Blandakommisjonen, er det sånn at Kystvakten er en del av kommisjonen og deltar på alle møter. Så har denne regjeringen vært opptatt av en del andre positive saker for nordområdene, nemlig det å flytte Kystvakten nordover. Da dette møtet pågikk, var Kystvakten veldig opptatt med det og deltok ikke i akkurat den sesjonen. Samtidig er det ikke til å legge skjul på at det var en faglig krevende diskusjon i de møtene som var. Når det gjaldt å løse et praktisk problem for norske og russiske fiskere, prøvde man seg på denne teksten. Man har i ettertid sett, og det har blitt veldig klargjort, ikke minst fra påtalemyndighetene, at dette er en tekst som er mer egnet til å villede enn å veilede.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:28:31]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er helt enig i at det er mange som kan få honnør for den innsatsen som er gjort for å få kontroll på det fisket som har vært i nordområdene – også embetsverket, og ikke minst et enstemmig og samlet storting som til enhver tid har stått bak dette.

Dersom denne avtalen blir stående og Russland motsetter seg å gjøre endringer, hvilken løsning vil statsråden skissere når det gjelder å kontrollere i Barentshavet? Er det snakk om økte ressurser til Kystvakten? Er det snakk om å ha andre måter å kontrollere på? Jeg vil gjerne høre statsrådets tanker rundt akkurat dette, for man står jo oppe i en ganske spesiell situasjon ut fra den avtaleteksten som ligger der.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:29:29]: Med bakgrunn i det mangeårige, gode samarbeidet som vi og Russland har på dette området, føler jeg meg veldig trygg på at det vil bli et konstruktivt møte i februar der man vil diskutere seg gjennom denne problemstillingen. Den er for så vidt ikke ny. Den har vært tatt opp, ikke minst av norske fiskere, med meg. Og som fiskerne sier: Vi må prøve å stikke fingeren i jorden – det er vanskelig når en er på havet! – og i alle

fall finne praktiske, gode løsninger på det som i realiteten er et veldig lite problem i det store bildet. Fortsatt er det sånn at utkastforbudet står fast. Jeg jobber intenst for at det skal omfatte større deler av verden. Vi har nå lyktes og blitt enige med danskene og svenskene om å innføre det samme i Skagerrak, og vi er gang andre plasser.

Jeg legger til grunn – med bakgrunn i den gode erfaringen vi har – at disse diskusjonene blir ført veldig konstruktivt og godt for å finne gode løsninger også på dette spørsmålet.

Presidenten: Det var faktisk det siste spørsmålet.

S a k n r. 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Forlanger noen av de to–tre representantene som er til stede i salen, ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.32.
